

Начало > Съдебни процедури > Граждански дела > Съдът на коя държава е компетентен?
Съдът на коя държава е компетентен?

Литва

1 До кой съд трябва да се подаде исковата молба — до обикновен граждански съд или до специализиран съд (напр. съд по трудовоправни спорове)?

Член 12 от Закона за съдилищата (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) установява единна система от съдилища, състояща се от съдилища с обща компетентност и съдилища със специална компетентност.

Съдилищата с обща компетентност (първоинстанционни съдилища, районни и окръжни) разглеждат всички граждански дела по спорове, свързани или произтичащи от граждански, семейни и трудови взаимоотношения, интелектуална собственост, несъстоятелност, реструктуриране и други частни взаимоотношения; тези съдилища разглеждат също така в извънредни производства и се произнасят по молби за признаване и изпълнение в Република Литва на решения на чуждестранни съдилища, включително арбитражни съдилища (член 22 от Гражданския процесуален кодекс (*Civilinio proceso kodeksas*)).

Специализираните съдилища, т.е. административните съдилища (окръжни административни съдилища) разглеждат административни казуси, възникнали от административни правоотношения.

2 Ако компетентни са обикновените граждански съдилища (т.е. те са съдилищата, които разглеждат съответния вид казуси), как може да се разбере до кой от тях трябва да бъде подадена исковата молба?

Ищецът може да подаде иск в съд по свой избор при спазване на следните условия:

иск срещу ответник, чието местопребиваване е неизвестно, може да бъде подаден според мястото, където се намира неговото имущество или според последното известно местопребиваване на ответника;

иск срещу ответник, който няма местопребиваване в Република Литва, може да бъде подаден според мястото, където се намира неговото имущество или според последното известно местопребиваване на ответника в Република Литва;

иск за присъждане на издръжка или за установяване на бащинство може да бъде подаден според местопребиваването на ищеца;

иск за обезщетение за увреждане на здравето на лице, включително за причиняване на смърт, може да бъде подаден според местопребиваването на ищеца или според мястото, където е настъпило увреждането;

иск за обезщетяване на щети върху имуществото на лице може да бъде подаден според местопребиваването (седалището) на ищеца или според мястото, където е причинена щетата;

иск за щети, възникнали поради незаконосъобразно осъждане, незаконосъобразно прилагане на мерки за неотклонение, незаконосъобразно задържане, незаконосъобразно прилагане на процесуални ограничителни мерки или незаконосъобразно административно наказание (арест), включително щети, възникнали поради незаконосъобразни действия на съдия или съдебен състав при разглеждането на гражданско дело, може да бъде подаден според местопребиваването на ищеца;

иск във връзка със споразумение или договор, който определя място на изпълнение, може също така да бъде заведен според мястото на изпълнение, посочено в споразумението или договора;

иск, отнасящ се до действията на лице в качеството му на настойник, попечител или администратор на имущество, може също така да бъде подаден според мястото на пребиваване на настойника, попечителя или администратора на имуществото;

иск по потребителски договор може също така да бъде заведен според местопребиваването на потребителя;

иск, отнасящ се до дейностите на клон на юридическо лице, може също така да бъде заведен според седалището на клона;

иск за щети, възникнали вследствие на сблъсък на плавателни средства и за принудително събиране на компенсация, дължима за помощ и спасяване по море, включително всички други хипотези, когато спорът възниква от правоотношения, свързани с морски превоз, може също така да бъде заведен според местонахождението или пристанището на регистрация на плавателното средство на ответника.

2.1 Има ли разлика между по-нисшестоящите и по-висшестоящите обикновени граждански съдилища (напр. районните съдилища като по-нисшестоящи съдилища и окръжните съдилища като по-висшестоящи такива) и ако да, кой от тях е компетентен по моя казус?

Гражданските дела се разглеждат от районни и окръжни съдилища като първоинстанционни съдилища (член 25 от Гражданския процесуален кодекс).

Според общото правило, установено в Кодекса, всички граждански дела се разглеждат от районни съдилища. Има също така изключение от общото правило, съгласно което някои дела попадат под компетентността на окръжни съдилища или под изключителната компетентност на Вилнюския окръжен съд.

Това зависи от стойността на оспорвания иск, като граждански дела с материален интерес над LTL 150 000, с изключение на делата по семейни или трудови взаимоотношения и делата за обезщетения за нематериални вреди, се разглеждат от окръжните съдилища.

Освен от оспорвания иск, компетентността зависи от други фактори.

Окръжните съдилища разглеждат следните граждански дела като първоинстанционни съдилища:

дела, отнасящи се до правоотношения в областта на нематериалните авторски права;

дела, отнасящи се до правоотношения в областта на обществените поръчки;

дела, отнасящи се до несъстоятелност или реструктуриране, с изключение на делата, отнасящи до несъстоятелност на физически лица;

дела, една от страните по които е друга държава;

дела по искове за принудителна продажба на акции (дялове, интереси);

дела по искове за разследване на дейността на юридическо лице;

дела за обезщетяване на материални и нематериални щети, причинени вследствие на нарушение на установени права на пациентите;

9) други граждански дела, които специалните закони изискват да бъдат разглеждани от окръжните съдилища като първоинстанционни съдилища.

Вилнюският окръжен съд има изключителна компетентност по следните граждански дела като първоинстанционен съд:

дела по спорове, посочени в Закона за патентите (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);

дела по спорове, посочени в Закона за търговските марки (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);

дела за осиновяване на гражданин на Република Литва, живеещ в Република Литва, от граждани на други държави;
други граждански дела, попадащи в изключителната първоинстанционна компетентност на Вилнюски окръжен съд по силата на специални закони.

2.2 Териториална компетентност (съдът в град А или съдът в град Б е компетентен по моя казус?)

2.2.1 Основни правила за териториалната компетентност

Искът се подава в съда по местопребиваването на ответника. Иск срещу юридическо лице се подава според седалището на това лице, посочено в Регистъра на юридическите лица. Ако ответник е държавата или община, искът се подава според седалището на институцията, която представлява държавата или общината.

2.2.2 Изключения от основните правила

Ищецът може да избира между няколко съдилища, които са компетентни по делото.

Страните могат също така да се договорят в кой съд следва да се подават искове. Член 32 от Гражданския процесуален кодекс предвижда, че страните могат да променят териториалната компетентност за своето дело по взаимно съгласие, но компетентността на съд, определена от неговата изключителна компетентност за делото или за предмета на делото, не подлежи на промяна по съгласие на страните.

2.2.2.1 Кога може да се избира между съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило) и друг съд?

Както е посочено в член 30 от Гражданския процесуален кодекс, ищецът има право да избере компетентния съд в следните случаи:

иск срещу ответник, чието местопребиваване е неизвестно, може да бъде подаден според мястото, където се намира неговото имущество или според последното известно местопребиваване на ответника;

иск срещу ответник, който няма местопребиваване в Република Литва, може да бъде подаден според мястото, където се намира неговото имущество или според последното известно местопребиваване на ответника в Република Литва;

иск, отнасящ се до дейностите на клон на юридическо лице, може също така да бъде заведен и според седалището на клона;

иск за присъждане на издръжка или за установяване на бащинство може също така да бъде подаден според местопребиваването на ищеца;

иск за обезщетение за увреждане на здравето на лице, включително за причиняване на смърт, може да бъде подаден според местопребиваването на ищеца или според мястото, където е настъпило увреждането;

иск за обезщетяване на щети, нанесени върху имуществото на лице, може да бъде подаден според местопребиваването (седалището) на ищеца или според мястото, където е причинена щетата;

иск за щети, възникнали поради незаконосъобразно осъждане, незаконосъобразно прилагане на мерки за неотклонение, незаконосъобразно задържане, незаконосъобразно прилагане на процесуални ограничителни мерки или незаконосъобразно административно наказание (арест), включително щети, възникнали поради незаконосъобразни действия на съдия или съдебен състав при разглеждането на гражданско дело, може да бъде подаден според местопребиваването на ищеца;

иск за щети, възникнали вследствие на сблъск на плавателни средства и за принудително събиране на компенсация, дължима за помощ и спасяване по море, включително всички други хипотези, когато спорът възниква от правоотношения, свързани с морски превоз, може също така да бъде заведен според местонахождението или пристанището на регистрацията на плавателното средство на ответника;

иск във връзка със споразумение или договор, който определя място на изпълнение, може също така да бъде заведен според мястото на изпълнение, посочено в споразумението или договора;

иск, отнасящ се до действията на лице в качеството му на настойник, попечител или администратор на имущество, може също така да бъде подаден според мястото на пребиваване на настойника, попечителя или администратора на имуществото;

иск по потребителски договор може също така да бъде заведен според местопребиваването на потребителя.

Освен това, иск срещу няколко ответника с местопребиваване или седалище в различни места, може да бъде подаден според местопребиваването или седалището на един от ответниците по избор на ищеца (член 33, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс).

Иск във връзка със споразумение или договор, който определя място на изпълнение, може да бъде заведен според местопребиваването или седалището на ответника, или според мястото на изпълнение на споразумението или договора, по избор на ищеца. Иск по потребителски договор може да бъде заведен според местопребиваването или седалището на ответника, или според това на потребителя.

Иск за присъждане на издръжка или за установяване на бащинство може да бъде подаден според местопребиваването или седалището на ответника или на ищеца, по избор на ищеца.

Граждански иск за обезщетение във връзка с престъпление може да бъде предявен за разглеждане по правилата на Гражданския процесуален кодекс, ако искът не е подаден или решен в рамките на наказателно дело.

2.2.2.2 Кога трябва да се избере съд, различен от съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило)?

Член 31, параграфи 1 и 2 от Гражданския процесуален кодекс предвижда следните изключения от общото правило за териториална компетентност, които са задължителни за ищеца, инициращ производството:

Искове за вещни права в недвижимо имущество, използване на недвижимо имущество, с изключение на молби за ликвидация на семейно имущество в производства за развод и за отмяна на задържането на недвижимо имущество, попадат в компетентността на съда, в чийто район се намира недвижимото имущество или основната част от имуществото.

Искове от кредитори на починало лице срещу наследници, които са приели наследството, попадат в компетентността на съда, в чийто район се намира наследството или основната част от наследството.

Следва да се отбележи също така, че в съответствие с член 33, параграфи 2—4 от Гражданския процесуален кодекс на Република Литва:

Насрещна претенция, независимо от компетентността върху тази претенция, се подава в съда, в който е била подадена първоначалната претенция. Ако увеличаването на стойността на претенцията, промяната на предмета или подаването на насрещна претенция води до промяна на съда, компетентен по делото, определен съгласно предмета на делото, съдът, в който е била подадена първоначалната претенция, трябва да се произнесе по всички аспекти на претенцията (насрещната претенция) и да реши цялото дело по същество.

Ако някоя от претенциите на ищеца следва да бъде предявена съгласно правилата за изключителна компетентност, целият иск трябва да бъде подаден в съответствие с тези правила.

Ако някоя от претенциите на ищеца попада в компетентността на окръжен съд, целият иск трябва да бъде разгледан от окръжния съд.

2.2.2.3 Могат ли страните сами да определят за компетентен съд, който при други обстоятелства не би бил компетентен?

Страните могат да променят териториалната компетентност за делото с писмено взаимно съгласие. Страните обаче не могат да променят с такова съгласие компетентността на съд, определена от неговата изключителна компетентност за делото или за предмета на делото (член 32 от Гражданския процесуален кодекс).

Компетентността за разглеждането на дело може по изключение да бъде обоснована с участието на ответника.

Съдът може да прехвърли делото в друг съд, ако ответник, чието местопребиваване е било неизвестно, поиска делото да бъде прехвърлено в съда по неговото местопребиваване (член 34, параграф 2, алинея 2 от Гражданския процесуален кодекс).

3 Когато компетентни са специализираните съдилища, как може да се разбере кой съд следва да бъде сезиран?

Специализираните административни съдилища в Република Литва не разглеждат граждански, търговски или семейни дела. Те разглеждат дела, произтичащи от административни правоотношения.

Последна актуализация: 21/10/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.